

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl samosoudkyní JUDr. Kateřinou Štěpánovou, Ph.D., ve věci

žalobců: a) **M. O.**, státní příslušnost Sýrie
b) **nezletilý A. O.**, státní příslušnost Sýrie
oba t. č. neznámého pobytu
oba naposledy pobytém v Zařízení pro zajištění cizinců Bělá – Jezová, Jezová
1501, 294 21 Bělá pod Bězdězem – Jezová

proti

žalované: **Policie České republiky, Krajské ředitelství policie Moravskoslezského kraje, odbor cizinecké policie, oddělení pobytové kontroly, pátrání a eskort**
sídlem Beskydská 2061, 738 19 Frýdek - Místek

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 18. 9. 2022, č. j. KRPT-223435-20/ČJ-2022-070022, a rozhodnutí ze dne 18. 9. 2022, č. j. KRPT-223436-18/ČJ-2022-070022

takto:

- I. Opatrovníkem žalobce a), t. č. neznámého pobytu, se ustanovuje SOZE, zapsaný spolek, (Sdružení občanů zabývajících se emigranty), sídlem Mostecká 855/5, 614 00 Brno.

- II. Opatrovníkem nezletilého žalobce b), t. č. neznámého pobytu, se ustanovuje SOZE, zapsaný spolek, (Sdružení občanů zabývajících se emigranty), sídlem Mostecká 855/5, 614 00 Brno.
- III. Rozhodnutí Policie České republiky, Krajského ředitelství policie Moravskoslezského kraje, odboru cizinecké policie, oddělení pobytové kontroly, pátrání a eskort, ze dne 18. 9. 2022, č. j. KRPT-223435-20/ČJ-2022-070022, se ruší.
- IV. Rozhodnutí Policie České republiky, Krajského ředitelství policie Moravskoslezského kraje, odboru cizinecké policie, oddělení pobytové kontroly, pátrání a eskort, ze dne 18. 9. 2022, č. j. KRPT-223436-18/ČJ-2022-070022, se ruší.
- V. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Specifikace věci

1. V předmětné věci jsou napadána rozhodnutí žalované o zajištění žalobce a) a nezletilého žalobce b) za účelem jejich předání do Srbské republiky.
2. Konkrétně bylo napadenými rozhodnutími rozhodnuto o zajištění žalobců na dobu 30 dnů na základě aplikace § 129 odst. 1 ve spojení s § 129 odst. 3 a 7 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“) za účelem jejich readmise do Srbska podle čl. 3 odst. 1 Dohody mezi Evropským společenstvím a Republikou Srbskou o zpětném přebrání neoprávněně pobývajících osob (publikováno v Úředním věstníku EU dne 19. 12. 2007, L 334/46, jako 2007/819/ES: Rozhodnutí Rady ze dne 8. listopadu 2007 o uzavření Dohody mezi Evropským společenstvím a Republikou Srbsko o zpětném přebírání neoprávněně pobývajících osob, dále jen „Dohoda“), neboť se jednalo o občany třetího státu, kteří nesplňují podmínky pro vstup, přítomnost nebo pobyt na území členského státu EU a neoprávněně vstoupili na území členských států přímo po pobytu na území Srbska nebo přímo po průjezdu přes území Srbska.

II. Skutková zjištění vyplývající z obsahu správního spisu

3. Dne 17. 9. 2020 okolo 16:20 hodin u hraničního přechodu mezi Českou a Polskou republikou v rámci bezpečnostního opatření proti nelegální migraci bylo zastaveno vozidlo polské registrační značky přijíždějící vysokou rychlostí, jehož řidič po otevření dveří dodávky uprchl a v jehož zavazadlovém prostoru se nacházely osoby cizí státní příslušnosti, včetně žalobců, bez cestovních dokladů či jiného oprávnění ke vstupu a pobytu na území České republiky.
4. Žalobci byli zajištěni dle § 27 odst. 1 písm. b) zákona č. 273/2008 Sb., o Polici České republiky, neboť byl dán důvod se domnívat, že do České republiky vstoupili neoprávněně.

5. S žalobci byl dne 18. 9. 2022 sepsán protokol o podání vysvětlení za přítomnosti tlumočníka z jazyka arabského; s nezletilým žalobcem b) i za přítomnosti žalobce b).
6. Žalobce a) vypověděl mj., že je Syřan, trvale bytem A. H.-A. v Sýrii. Vystudoval uměleckou konzervatoř. Je svobodný, bezdětný. Má sourozence, kteří emigrovali do Německa, které je i jeho cílem. Sýrii opustil nelegálně v roce 2019 a žil v Turecku. Zhruba před měsícem za ním přijel do Turecka i jeho bratranec, žalobce b), s nímž cestuje a kterého mu jeho rodiče svěřili do péče, aby se o něj při „cestě za lepším životem“ postaral. Cestu plánoval, neboť v Sýrii panuje špatná ekonomická situace, v některých částech i válečný konflikt. Peníze na cestu dostal od strýce, tj. otce žalobce b), který je získal prodejem vlastního automobilu. Na cestu si nevzal úmyslně žádné doklady. K samotné cestě pak upřesnil, že společně s žalobcem b) cestovali z Turecka do Bulharska pěšky a autobusem. Z Bulharska pokračovali pěšky, částečně linkovými autobusy do Srbska, hranici překročili pěšky přes les, mimo hraniční přechod. V Srbsku opět pokračovali linkovými autobusy směrem k hranici s Maďarskem. Jednu noc v Srbsku strávili u kempu u města Sombor, kde zkontaktovali převaděče, jenž jim zprostředkoval další cestu. Za jeho službu zaplatili každý 2 000 EUR. Hranci mezi Srbskem a Maďarskem překonali pomocí žebříků přes hraniční plot v ranních hodinách dne 17. 9. 2022. Nasedli do předem připravené dodávky, kterou cestovali asi 12 hodin v kuse až do doby zajištění orgány policie. V České republice nechce zůstat, hodlá dále pokračovat do Německa, kde má příbuzné a chce pracovat. Příbuzní mu radili s cestou. Poštu v Sýrii nepřebírá, nechce se tam vracet.
7. Téhož dne podal vysvětlení i nezletilý žalobce b) za přítomnosti svého bratrance, žalobce a). Uvedl, že je Syřan, bydlel se svými rodiči a sourozenci v A. H. – H. O. Po celou dobu cestuje se svým bratrancem, žalobcem a), kterému mu jeho rodiče svěřili do péče, ať se o něj postará při cestě do Evropy. Je svobodný, bezdětný, má ukončenou devátou třídu základní školy. Chtěl by do Německa, kde by dále studoval. Sýrii opustil asi před měsícem, byl rodiči vyslán pěšky před syrsko-tureckou hranici, mimo hraniční přechod, za svým bratrancem žijícím v Turecku. Společně se vydali na cestu do Evropy, konkrétně do Německa, kde by chtěl dále studovat. Rodiči byl svěřen do péče bratrance na základě telefonické domluvy, bratranec jej později na území Turecka čekal. V Sýrii panuje špatná ekonomická situace, válečný konflikt, nemá zde budoucnost. Peníze na cestu dostal od svého otce, jenž prodal auto. Doklady ponechal úmyslně v Sýrii. Cestu samotnou popsal shodně jako žalobce a).
8. Totožnost žalobců, jejich věk a data narození byla v řízeních ověřována na základě jejich čestných prohlášení.
9. Ve správním spise vedeném ve věci žalobce a) je žurnalizováno jeho prohlášení konstatující, že mu byl nezletilý žalobce b) svěřen do péče jeho rodiči, aby se o něj postaral a zařídil mu v Evropě lepší život. Přebíral za něj veškerou zodpovědnost.
10. Ze spisu dále vyplývá, že žalobci nepožádali o mezinárodní ochranu na území členských států Evropské unie. V České republice nehodlají požádat o azyl, jejich cílem je Německo.

11. Ve správním spise vedeném pro nezletilého žalobce b) je založen úřední záznam, podle něhož zástupce orgánu sociálně-právní ochrany dětí ve Frýdku-Místku sděluje, že za situace, kdy je žalobci b) 15 let a cestuje s dospělým bratrancem, není zapotřebí intervence tohoto orgánu v daném řízení.
12. Ve věci byla dne 18. 9. 2022 vydána napadená rozhodnutí s téměř totožným odůvodněním. Žalovaná konstatovala, že žalobci vstoupili do České republiky neoprávněně z území Srbska, a je tak je na místě aplikovat Dohodu a cizince zajistit za účelem jejich readmise do Srbska. Žalovaný konstatoval, že žalobci na území České republiky vstoupili neoprávněně a pobývali zde bez platných cestovních dokladů či povolení. Dále měl za to, že cizinci na území České republiky (míněno na území členských států EU) vstoupili z území Srbska. Správní orgán se zabýval překážkami předání žalobců a konstatoval, že nemají na území České republiky žádné trvale žijící příbuzné, nemají v úmyslu se zde usadit, jejich cílovou zemí je Německo. Dle správního orgánu nebrání ničeho předání žalobců do Srbska, neboť Srbská republika dodržuje mezinárodní smlouvy o lidských právech a svobodách a umožňuje činnost právnickým osobám, kteří dohlížejí nad dodržováním těchto práv. Cizinci neměli v úmyslu v České republice zůstat, jednalo se o tranzitní zemi. Správní orgán dále uzavřel, že v případě žalobců nelze účinně uplatnit opatření za účelem vycestování dle ustanovení § 123b a § 123c zákona o pobytu cizinců, neboť žalobci nemají v České republice adresu, majetek, oprávnění k pobytu, nemají žádné finanční prostředky na složení finanční záruky či na ubytování. Není předpoklad, že by se zdržovali na předem určeném místě, hlásili se policii a s orgány policie spolupracovali. Tato zvláštní opatření by tak byla neúčelná. Žalovaná se dále stručně zabývala přiměřeností opatření ve smyslu § 174a zákona o pobytu cizinců. Doba zajištění byla u obou žalobců stanovena v délce 30 dnů, přičemž dle odůvodnění napadeného rozhodnutí vychází z kvalifikovaného odhadu žalované podloženého potřebnou dobou k realizaci předání cizinců v předešlých případech.
13. Po vydání napadeného rozhodnutí byli oba žalobci eskortováni a umístěni do Zařízení pro zajištění cizinců Bělá – Jezová (dále jen „ZZC Bělá – Jezová“) dne 19. 9. 2022.
14. Ze správních spisů je dále patrné, že readmise žalobců byla odmítnuta ze strany Srbska, a proto byli dne 5. 10. 2022 propuštěni, přičemž ZZC Bělá - Jezová byla zmocněna k vydání výjezdního příkazu s platností od 5. 10. 2022 do 11. 10. 2022.

III. Žaloba

15. Žalobou je nejprve v obecné rovině prostým poukazem na ustanovení § 3 a § 50 odst. 2, 3 a 4, § 52., § 68 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), dále na čl. 3 a čl. 37 písm. b) Úmluvy o právech dítěte, na čl. 3, 5 a 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod a na § 124 odst. 1 písm. b) zákona o pobytu cizinců namítána pochybení žalované.
16. Blíže žalobci uvádějí, že žalovaná v napadeném rozhodnutí ve věci žalobce b) nikterak nezohlednila skutečnost, že žalobce b) je nezletilou osobou ve věku čerstvě nabytých 15 let. Své rozhodnutí tak zatížila vadou nepřezkoumatelnosti. Na podporu svého tvrzení připomněli výkladové stanovisko Výboru OSN pro práva dítěte k Úmluvě OSN o právech

dítěte, jakož i judikaturu Evropského soudu pro lidská práva k podmínkám zajištění dítěte doprovázeného rodinným příslušníkem.

17. Žalovaný též pochybil, pokud se nikterak nezabýval podmínkami panujícími v ZZC Bělá - Jezová a jejich vhodností pro nezletilého žalobce b). Je též namítáno, že dítě nesmí být svévolně a nezákonně zbaveno osobní svobody a že správní orgán nezkoumal aktuální podmínky aktuální v daném ZZC.
18. Žalobci navrhli, aby krajský soud napadená rozhodnutí zrušil.

IV. Vyjádření žalované

19. Žalovaná ve vyjádření k žalobě ze dne 7. 10. 2022 poukázala na skutečnost, že žalobce b) byl v řízení považován za procesně způsobilého a oba cizinci byli v zájmu nezletilého umístění do zařízení Bělá Jezová, které je uzpůsobeno rodinám s dětmi. Žalovaná upozornila na skutečnost, že v případě cizince mladšího 18 let, resp. rodiny s nezletilými dětmi, nesmí doba zajištění překročit 90 dnů, což bylo v souzené věci splněno. Dále se žalovaný vyjadřoval k užití zvláštních opatření v souzené věci.
20. Žalovaná zdůraznila, že cizinci byli ze zajištění propuštěni dne 5. 10. 2022, v 14:20 hodin, neboť srbská strana odmítla příslušníky Sýrie převzít. Tím odpadl důvod zajištění.
21. Žalovaná navrhla zamítnutí žaloby, přičemž má za to, že napadenými rozhodnutími nedošlo k porušení práv žalobců a zajištění nebylo nepřiměřené okolnostem případu.

V. Posouzení věci krajským soudem

22. Před samotným meritorním posouzením žalobních bodů přistoupil krajský soud k ustanovení opatrovníka žalobcům. Z obsahu spisu i vyjádření žalované je totiž patrné, že počínaje dnem 5. 10. 2022 (14:20 hodin), kdy byli žalobci propuštěni ze zajištění, se stali osobami neznámého pobytu. Žalované, ani jiným orgánům, nesdělili žádnou adresu, na které by se v České republice či jinde zdražovali, žalobce a) přitom výslovně uvedl, že v Sýrii poštu nepřebírá. Do Sýrie se žalobci nehodlají vrátit, jejich cílem je Německo, kde má žalobce a) své příbuzné.
23. Z úředního záznamu ze dne 11. 10. 2022 plyne, že ani k tomuto datu neměla žalovaná žádné informace o místě pobytu žalobců.
24. Posledně známou adresou pobytu žalobců je Zařízení pro zajištění cizinců Bělá – Jezová, Jezová, 1501, 294 21 Bělá pod Bězdězem – Jezová, kde se nacházeli i ke dni podání žaloby (sepis žaloby je datován 27. 9. 2022, k předání k poštovní přepravě došlo dne 3. 10. 2022). Žalobcům byl dále vystaven výjezdní příkaz s platností do 11. 10. 2022. Poslední známou adresou žalobců na území České republiky je ZZC Bělá – Jezová, jež však opustili dne 5. 10. 2022.
25. Ve světle shora uvedeného byl žalobcům výroky I. a II. v souladu s § 29 odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů a § 64 zákona č. 150/2002

Sb., soudní řádu správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s.ř.s.“), ustanoven pro zastupování v probíhajícím řízení opatrovník. Domáhá-li se soudní ochrany účastník žalobou ve věci zajištění cizince, může být zastoupen též právnickou osobou, k jejímž činnostem, uvedeným ve stanovách, patří poskytování právní pomoci uprchlíkům nebo cizincům. Soud proto ve smyslu § 35 odst. 5 a § 64 z.ř.s. ustanovil opatrovníkem žalobců SOZE, zapsaný spolek, tj. sdružení občanů zabývajících se emigranty, jehož cílem je mj. poskytování péče cizincům na území České republiky.

26. O žalobě samotné pak krajský soud rozhodl v souladu s § 51 odst. 1 zákona s.ř.s. a § 172 odst. 5 zákona o pobytu cizinců ve věci rozhodl bez jednání, neboť žalobci nařízení jednání nepožadovali a soud neshledal v posuzované věci nařízení jednání jako nezbytné. Soud vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování žalovaného dle § 75 odst. 1 s. ř. s. (na jeho posouzení tedy nemá vliv skutečnost, že žalobci byli dne 5. 10. 2022 v 14:20 hodin ze zajištění propuštěni).
27. Krajský soud dospěl k závěru, že **žaloba je důvodná**.
28. Podstatou věci je otázka zákonnosti zajištění žalobců za účelem jejich předání Srbska na základě výše citované Dohody a přezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí. K zajištění žalobců přistoupila žalovaná poté, co byli žalobci zajištěni podle zákona o policii při nelegálním překročení státní hranice mezi Českou a Polskou republikou. Dospěla přitom k závěru, že jsou naplněny předpoklady uvedené v § 129 odst. 1 a odst. 3 zákona o pobytu cizinců, podle něhož nelze-li účinně uplatnit zvláštní opatření za účelem vycestování, policie zajistí na dobu nezbytně nutnou cizince, který neoprávněně vstoupil nebo pobýval na území, za účelem jeho předání podle mezinárodní smlouvy sjednané s jiným členským státem Evropské unie přede dnem 13. ledna 2009 nebo přímo použitelného právního předpisu Evropské unie; policie na dobu nezbytně nutnou zajistí i provázeného cizince v případě, že jeho průvoz nelze z objektivních důvodů dokončit bez nutné přestávky.
29. Odstavec sedmý § 129 zákona o pobytu cizinců pak doplňuje, že policie v rozhodnutí o zajištění stanoví dobu trvání zajištění s přihlédnutím k předpokládané složitosti přípravy předání nebo průvozu cizince. Je-li to nezbytné k pokračování přípravy předání nebo průvozu, je policie oprávněna dobu trvání zajištění prodloužit, a to i opakovaně. V řízení o prodloužení doby trvání zajištění cizince za účelem předání nebo průvozu je vydání rozhodnutí prvním úkonem v řízení.
30. Co se týče zvláštních opatření za účelem vycestování, jejichž účelné uplatnění musí být zkoumáno před samotným zajištěním, tyto jsou specifikovány v § 123b a 123c zákona o pobytu cizinců a jedná se o a) povinnost cizince oznámit policii adresu místa pobytu, zdržovat se tam (...); b) finanční záruku; c) povinnost cizince osobně se hlásit policii v době policií stanovené, nebo d) povinnost cizince zdržovat se v místě určeném policií (...).
31. Rovněž dle § 123b odst. 5 zákona o pobytu cizinců platí, že policie zvláštní opatření za účelem vycestování neuloží, jde-li o nezletilého cizince bez doprovodu nebo o cizince, u něž je zjevné, že má v úmyslu neoprávněně vstoupit na území jiného smluvního státu.

32. Ve věci žalovaná aplikovala článek 3 odst. 1 písm. b) Dohody, jejímž předmětem je zpětné přebírání státních příslušníků třetích zemí a osob bez státní příslušnosti, podle něhož „Srbsko na žádost členského státu a bez dalších formalit kromě těch, jež jsou uvedeny v této dohodě, převezme zpět všechny státní příslušníky třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, kteří nesplňují nebo přestali splňovat platné právní podmínky pro vstup, přítomnost nebo pobyt na území žádajícího členského státu, pokud je prokázáno nebo pokud lze na základě věrohodných prostředků důvodně předpokládat, že dotčené osoby neoprávněně vstoupily na území členských států přímo po pobytu na území Srbska nebo přímo po průjezdu přes území Srbska“, přičemž zde vyšla ze shodných tvrzení žalobců, jež považovala za hodnověrná, z nichž vyplynulo, že před vstupem na území členského státu EU pobývali v Srbsku poblíž kempu u města Sombor, kde proběhl kontakt s převaděči.
33. V předmětné věci soud nemá relevantní důvod pochybovat o tom, že žalobci vstoupili na území České republiky neoprávněně. Sami popsali způsob svého přicestování a sdělili, že úmyslně nedisponují vůbec žádnými doklady. Z jejich výpovědí je též patrné, že posledním státem mimo území členských států EU, z něhož na území České republiky vstoupili, je Srbsko. Aplikace čl. 3 odst. 1 písm. b) Dohody žalovanou je tedy namístě.
34. Žalovaná rovněž v napadeném rozhodnutí vyhodnotila možnost účelného uplatnění zvláštních opatření, přičemž s jejími závěry v tomto ohledu soud nemá důvod polemizovat. Žalobci opravdu k České republice nemají pražádné vazby a o účelné aplikaci zvláštních opatření s ohledem na jednoznačně vyjádřený cíl jejich cesty, Německo, nemůže být řeč. V tomto kontextu krajský soud konstatuje, že není smyslem soudního přezkumu stále podrobně opakovat již jednou vyřčené, a proto se může soud v případech shody mezi názorem soudu a odůvodněním žalobou napadeného rozhodnutí odkazovat na toto odůvodnění, což v této věci, resp. části, činí (srovnej např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 7. 2007, č. j. 8 Afs 75/2005-130, publikovaný pod č. 1350/2007 Sb. NSS, či jeho rozsudky ze dne 2. 7. 2007, č. j. 4 As 11/2006-86, a ze dne 29. 5. 2013, č. j. 2 Afs 37/2012-47).
35. Krajský soud ovšem musí přisvědčit žalobcům, že žalovaná v napadených rozhodnutích o zajištění zcela opomněla zohlednit skutečnost, že stěžovatel b) byl v době zajištění nezletilý, dne 15. 9. 2022 dovršil 15 let. Tuto skutečnost žalovaná v obou rozhodnutích téměř ignorovala a v úvahách ohledně potenciální možnosti předání žalobců a) a b) do Srbska věk žalobce b) nikterak nezohlednila. Jednalo se přitom o skutečnost, která byla žalované od samého počátku známá, tuto skutečnost žalovaná nijak nerozporovala a o nezletilosti stěžovatele b) neměla pochyb.
36. Dle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 2. 2021, č. j. 5 Azs 166/2020-54, se přitom „nejedná o pouhou formalitu, kterou by bylo možno tolerovat, jak by se mohlo na první pohled zdát. Věk zajišťovaných cizinců je důležitým faktorem, který současně žalovanou co do možnosti jejich zajištění v některých případech výrazně limituje“.
37. V souzené věci nebylo možno žalobce b) považovat za nezletilého cizince bez doprovodu ve smyslu § 180c zákona o pobytu cizinců. Jednalo se sice o nezletilého, avšak oba stěžovatelé shodně uváděli, že jsou bratřenci, žalobce a) se o nezletilého žalobce b) stará a je za něj zodpovědný dle vůle rodičů žalobce b), přičemž celou cestu ze Sýrie absolvovali

společně. Důvody zajištění stěžovatele b) tak v souzené věci nebyly omezené, jako v případě nezletilých cizinců bez doprovodu, u nichž jsou možnosti zajištění velice striktně limitovány. V případě zletilých cizinců a nezletilých s doprovodem již žalovaná není co do možnosti jejich zajištění omezena pouze na existenci nebezpečí ohrožení státu či vážného narušení veřejného pořádku (příp. do doby zjištění skutečného věku), rozhodně však nelze říci, že věk zajišťovaných cizinců není z hlediska jejich zajištění podstatný.

38. Dle již výše zmiňovaného rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 2. 2021, č. j. 5 Azs 166/2020-54, platí, že „přestože nezletilý cizinec „putuje“ po státech Evropské unie s doprovodem, stále se jedná o nezletilého (dítě), u něhož je při jakékoli činnosti, která se ho týká, nutno jako přední hledisko vnímat právě jeho nejlepší zájem – viz čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte. To platí tím spíše, jde-li o tak zásadní zásah do práv, jako je omezení (a v některých případech zajištění dokonce zbavení) osobní svobody“.
39. Jak již bylo uvedeno výše, krajský soud souhlasí s žalovanou, že žalobci vstoupili na území České republiky neoprávněně, od počátku vyjadřovali svůj úmysl dostat se za příbuznými do Německa, překračovali hranice států v rámci Evropské unie za pomoci převaděčů mimo hraniční přechody. Z jednání stěžovatelů byl zjevný jejich úmysl nesetrvat v České republice a pokračovat v cestě do Německa. V České republice nemají žádných společenských či sociálních vazeb, nemají dostatek finančních prostředků a užití zvláštních opatření za účelem vycestování by bylo neúčelné.
40. Krajský soud ovšem nemůže aprobovat postup žalované, která ve svém rozhodnutí doslova „vytěsnila“ fakt, že je žalobce b) nezletilým, byť doprovázen zletilým žalobcem a). Přestože zajištění nezletilých osob není vyloučeno, z povahy věci je podřízeno přísnějším podmínkám než zajištění zletilých cizinců. Žalobce b) měl v době zajištění 15 let a jednalo se o dítě ve smyslu mezinárodních standardů, které je Česká republika povinna dodržovat (přiměřeně srovnej také rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 3. 2019, č. j. 10 Azs 316/2018 - 60, č. 3876/2019 Sb. NSS). Zajištění takové osoby musí být poslední možností, která musí být časově omezená (přiměřeně srovnej rovněž rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci A. E. a A. A. proti Maltě, stížnost č. stížnost č. 25794/13 a 28151/13). Na dodržování přísnějších požadavků s ohledem na vůdčí princip nejlepšího zájmu dítěte podle čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte klade důraz rovněž Ústavní soud (viz např. nález ze dne 10. 5. 2017, sp. zn. III. ÚS 3289/14, N 72/85 SbNU 277).
41. Žalovaná proto byla povinna v napadených rozhodnutích zohlednit zájem nezletilého žalobce b), což nikterak neučinila. Při hodnocení potenciality předání stěžovatelů do Srbska se měla zabývat obecnými aspekty srbského cizineckého práva (azylového řízení) a zaměřit právě na specifika řízení ve vztahu k nezletilým. Měla zkoumat zejména, jaké jsou podmínky přijetí nezletilých, jakým způsobem je v příslušném státě s nezletilými zacházeno, jaké jim je poskytováno ubytování, zda je vůbec zajištěna reálná možnost společného ubytování s jejich doprovodem a zda toto ubytování odpovídá potřebám nezletilých dětí a jejich rodin, případně zda s sebou podmínky v daném státě nenesou riziko nelidského či ponižujícího zacházení ve smyslu čl. 4 Listiny základních práv EU, což je logicky potřeba vzhledem k nezletilému hodnotit citlivěji (viz opět rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 2. 2021, č. j. 5 Azs 166/2020-54).

42. Teprve na základě těchto informací měla žalovaná posoudit, zda je předání nezletilého žalobce b) a jeho doprovázejícího žalobce a) alespoň potenciálně možné, a to s ohledem na individuální okolnosti případu. Žalovaná si nezajistila žádné zprávy o tom, jaké panují v Srbsku podmínky v zařízeních pro cizince, namísto tohoto v rozhodnutích o zajištění žalobců pouze v obecné rovině sdělila, že Srbsko dodržuje závazky z mezinárodních smluv o ochraně lidských práv a že zde působí právnické osoby, jež dohlíží nad dodržováním těchto práv. Takovýto způsob odůvodnění je ovšem nedostačující, přičemž nikterak nereagoval na alespoň v určité minimální přijatelné míře na individuální okolnosti zajišťovaných cizinců.
43. Soudu je známa samotná povaha řízení o zajištění, které je z časového hlediska velmi krátké, neboť žalovaná o případném zajištění cizince musí rozhodnout do 48 hodin od prvotního omezení na svobodě, a v takové situaci nepochybně nelze po žalované spravedlivě žádat, aby otázku existence systémových nedostatků vyřešila zevrubně a detailně. Ve shodě s judikaturou Nejvyššího správního soudu (srovnej například rozsudek ze dne 8. 1. 2021, č. j. 5 Azs 114/2018-63), ovšem dle krajského soudu mohla žalovaná zhodnotit minimálně skutečnosti, které jsou jí známy z úřední činnosti či vyplývající z rozhodovací praxe soudů, skutečnosti obecně známé (a případné okolnosti konkrétně zmíněné zajišťovaným cizincem).
44. Krajský soud tímto netvrdí, že by předávání cizinců do Srbska nebylo obecně možné či vyloučené, nicméně s ohledem na Úmluvu o právech dítěte nelze připustit, aby žalovaná skutečnost o nezletilosti zajišťovaného cizince v rozhodnutí o zajištění zamlčela a nijak ji v tomto rozhodnutí nezohlednila. Obdobně se vyjádřil Nejvyšší správní soud již v rozsudcích ze dne 22. 4. 2020, č. j. 4 Azs 248/2019 – 65, či ze dne 16. 7. 2020, č. j. 2 Azs 230/2019 – 60, v nichž se stejně kriticky vyjádřil k tomu, že žalovaná při rozhodování o zajištění a o prodloužení zajištění cizinců za účelem předání nezohlednila nezletilost jednoho z nich.
45. Krajský soud shrnuje, že žalovaná byla povinna zabývat se samostatně potencialitou předání žalobců do Srbska (srovnej rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 5. 2022, č. j. 7 Azs 324/2021-55), v napadeném rozhodnutí však takovéto úvahy, resp. hodnocení absentují, a to i ve vztahu k nezletilému žalobci b), u něhož žalovaná měla s ohledem na věk postupovat co nejcitlivěji, čímž zatížila svá rozhodnutí vadou nepřezkoumatelností pro nedostatek důvodů.
46. Vzhledem k tomu, že krajský soud shledal důvodnou již námitku žalobců stran nepřezkoumatelnosti napadených rozhodnutí z důvodu absence zohlednění věku žalobce b) při úvahách o potencialitě předání žalobců do Srbska, nezabýval se již dalšími námitkami uplatněnými žalobou.
47. Pouze v obecné rovině soud reaguje na námitku žalobců, že žalovaná v napadeném rozhodnutí nezkoumala, do jakého konkrétního zařízení byli žalobci umístěni ve vazbě na věk žalobce b). Shodně s rozhodnutím Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 2. 2021, č. j. 5 Azs 166/2020-54, připomíná, že zařízení pro zajištění cizinců provozuje organizační složka státu zřízená Ministerstvem vnitra, a to Správa uprchlických zařízení, která současně také určuje, do kterého konkrétního zařízení policie po nabytí právní moci rozhodnutí o

zajištění cizince dopraví (§ 130 odst. 4 zákona o pobytu cizinců). To jinými slovy znamená, že umístění stěžovatelů do konkrétního zařízení vůbec není a nebylo v pravomoci žalované. Skutečnost, že stěžovatelé byli společně umístěni právě do ZZC Bělá – Jezová, byla sice důsledkem toho, že žalobce b) byl v době zajištění nezletilý a cestoval se svým rodinným příslušníkem, přičemž toto zařízení je určeno pro zajištění rodin s dětmi, žen a nezletilých cizinců, to však nelze s ohledem na již uvedené přičítat žalované. Povinností žalované bylo zohlednit věk žalobců a jejich individuální situaci zejména při posuzování potenciální možnosti jejich předání do Srbska a případných individuálních rizik.

VI. Závěr a náhrada nákladů řízení

48. Ve světle výše uvedeného krajský soud napadená rozhodnutí zrušil pro vady řízení spočívající v nepřezkoumatelnosti důvodů rozhodnutí. Krajský soud současně nevyslovil, že se žalované věc vrací k dalšímu řízení vycházející z právního názoru vysloveného v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 11. 2012, č. j. 9 As 111/2012-34, č. 2757/2013 Sb. NSS, dle něhož „po zrušení rozhodnutí žalované o zajištění stěžovatele je nutno na toto rozhodnutí nahlížet, jako kdyby vůbec nebylo vydáno. Neexistuje tak řízení, v němž by mělo být pokračováno (...). Je-li tedy tento úkon ve formě rozhodnutí zrušen, neznamená to současně, že se věc vrací žalované k dalšímu řízení, jak je ve správním soudnictví obvyklé (§ 78 odst. 4 s.ř.s.). Naopak to z povahy věci, která je značně specifická a vyžaduje urychlené vyřízení, znamená ukončení řízení před správním orgánem, aniž by se tím jakkoliv zasahovalo do jeho pravomoci, která byla vyčerpána vydáním původního rozhodnutí.“ Citovaný právní názor je plně použitelný i na právě řešenou věc, a proto soud nemá důvod postupovat v souzené věci jinak.
49. Žádnému z účastníků nepřiznal soud právo na náhradu nákladů řízení, neboť v řízení úspěšným žalobcům žádné prokazatelné náklady nevznikly (ustanovení § 60 odst. 1 s.ř.s.).

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu.

Nejvyšší správní soud kasační stížnost proti tomuto rozsudku odmítne pro nepřijatelnost, pokud nebude svým významem podstatně přesahovat vlastní zájmy stěžovatele.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Ostrava 12. října 2022

JUDr. Kateřina Štěpánová, Ph.D.
samosoudkyně

Shodu s prvopisem potvrzuje M. R.

